

Sygn. akt VIII Gz 70/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Patrycja Baranowska (spr.)

Sędziowie: SO Piotr Sałamaj

SO Agnieszka Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości (...) spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w S.

przeciwko A. B.

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie dnia 22 listopada 2016 roku, sygn. akt XI GC 1356/15

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie, znieść postępowanie prowadzone przed Sądem Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie i przekazać sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

SSO Piotr Sałamaj SSO Patrycja Baranowska SSO Agnieszka Woźniak

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie umorzył postępowanie (pkt 1) oraz oddalił wniosek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. o zasądzenie kosztów procesu (pkt 2).

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że zgodnie z art. 505³⁷ § 1 kpc po przekazaniu sprawy w przypadkach wskazanych w art. 505³³ § 1, art. 505³⁴ § 1 oraz art. 505³⁶ § 1 przewodniczący wzywa powoda do wykazania umocowania zgodnie z art. 68 zdanie pierwsze oraz dołączenia pełnomocnictwa zgodnie z art. 89 § 1 zdanie pierwsze i drugie, a po przekazaniu sprawy na podstawie art. 505³³ § 1 oraz art. 505³⁴ § 1 dodatkowo do uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania pod rygorem umorzenia postępowania. W razie nieusunięcia powyższych braków pozwu sąd umarza postępowanie. Dalej Sąd wyjaśnił, że w określonym dwutygodniowym terminie, tj. do dnia 19 maja 2015 r. pełnomocnik strony powodowej (...) spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej we W. adwokat M. M. nie przedłożyła pełnomocnictwa udzielonego przez tę spółkę wobec czego postępowanie podlegało umorzeniu. Sąd miał też na uwadze, że pełnomocnik powodowej spółki nie przedłożył również tego pełnomocnictwa w dodatkowym terminie określonym zarządzeniem z dnia 10 listopada 2015 r.

Przedstawiając okoliczności faktyczne będące podstawą rozstrzygnięcia Sąd przyjął, że oznaczenia strony powodowej w sprawie nie można traktować jako „omyłki pisarskiej”. Pełnomocnik powoda w elektronicznym postępowaniu upominawczym powinien złożyć pełnomocnictwo do reprezentowania strony zgodnie z jej oznaczeniem, a nie

dokonywać przekształcenia podmiotowego po stronie powodowej, w zależności od tego jakim pełnomocnictwem dysponuje. Sąd zaznaczył też, że strona w początkowych pismach podtrzymywała, że na dzień złożenia pozwu powodem powinna być (...) spółka akcyjna w upadłości likwidacyjnej we W.. Sąd wskazał też na odrębność z punktu widzenia prawa podmiotu (...) spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej we W. i Syndyka Masy Upadłości (...) spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej we W. i brak podstaw do zamiennego stosowania obydwu tych formuł.

Zażalenie na powyższe postanowienie w zakresie pkt I dotyczącego umorzenia postępowania wniosła powódka, zarzucając zaskarżonemu rozstrzygnięciu naruszenie:

1. art. 505³⁷ § 1 kpc w zw. z art. 89 kpc poprzez umorzenie postępowania przez Sąd I instancji z uwagi na brak wykazania umocowania do działania w imieniu (...) S.A., w sytuacji gdy brak było podstaw do umorzenia postępowania, albowiem pełnomocnictwo do wytoczenia powództwa w dniu 1 grudnia 2014 r. było prawidłowo udzielone, tj. przez syndyka masy upadłości, który po wydaniu postanowienia w dniu 1 lipca 2014 r. przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej Wydział VIII ds. upadłościowych i naprawczych był jedynym uprawnionym do działania za upadłą spółkę (...) S.A. na rzecz masy upadłości, zaś powód sprostował wadliwie oznaczenie powoda oznaczone jako (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej na prawidłowe Syndyk masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej i dokonał modyfikacji w tym zakresie;

2. art. 144 ustawy p.u.in. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd I instancji okoliczności, że od dnia 1 lipca 2014 r. w imieniu własnym i na rzecz masy upadłości (...) S.A. działał syndyk masy upadłości, a zatem pełnomocnictwo przedłożone przy pozwie na dzień 1 grudnia 2014 r. było prawidłowe, zaś od dnia 28 listopada 2014 r. (data uprawomocnienia się postanowienia o zmianie w przedmiocie sposobu prowadzenia upadłości) wyłącznie uprawnionym do prowadzenia postępowania sądowego w niniejszej sprawie był Syndyk masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej;

3. art. 505³⁷ § 1 kpc w zw. z art. 196 kpc poprzez umorzenie postępowania w całości, a więc również zainicjowanego dodatkowo z ostrożności procesowej przez syndyka masy upadłości, pomimo złożenia przez niego oświadczenia z dnia 7 grudnia 2015 r. o przystąpieniu do sprawy w charakterze powoda, w konsekwencji czego postępowanie z powództwa syndyka winno być kontynuowane a ewentualne umorzenie postępowania (choć prawidłowość dokonania umorzenia nawet w takim wypadku powód kwestionuje) mogło dotyczyć wyłącznie postępowania zainicjowanego przez (...) S.A. w imieniu którego działał syndyk masy upadłości, zaś Sąd I instancji zobligowany był do zawiadomienia syndyka o toczącym się postępowaniu;

4. art. 505³⁷ § 1 kpc poprzez zaniechanie wezwania powoda do przedłożenia pełnomocnictwa stwierdzającego umocowanie do działania w sprawie po ponownym przekazaniu sprawy Sądowi na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Lublin Zachód w Lublinie z dnia 1 sierpnia 2016 r.

5. art. 398²² § 5 kpc poprzez zaniechanie odrzucenia skargi spółki (...) z dnia 25 kwietnia 2016 r. na orzeczenie referendarza z dnia 6.04.2016 r. Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie w zakresie postanowienia z dnia 6 kwietnia 2016 r. o odrzuceniu sprzeciwu spółki (...), podczas gdy skutek wniesienia przez spółkę (...) jako podmiot nieuprawniony skargi na orzeczenie referendarza postanowienie z dnia 6 kwietnia 2016 r. utraciło moc, zaś Sąd I instancji po przekazaniu mu sprawy przez Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie winien był odrzucić skargę spółki (...) jako podmiotu nieuprawnionego, nie zaś umorzyć postępowanie; w konsekwencji tego procedowanie przez Sąd I instancji i wydanie w ramach postępowania postanowienia o umorzeniu postępowania miało miejsce pomimo prawomocnego nakazu zapłaty w sprawie.

W oparciu o przedstawione zarzuty powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zakresie pkt. I, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania w postępowaniu zażaleniowym od pozwanego na rzecz powoda według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie strona pozwany wniosła o jego oddalenie i zasądzenie od powódki kosztów postępowania zażaleniowego. Uzasadnienie stanowiska strony pozwanej sprowadzało się do afirmacji ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Po rozpoznaniu niniejszej sprawy Sąd Okręgowy jako sąd drugiej instancji stwierdził, iż postępowanie przed Sądem Rejonowym obarczone jest nieprawidłowościami w takim zakresie, że zachodzi nieważność postępowania.

Zaakcentować należy, iż nieważność postępowania sąd drugiej instancji w postępowaniu zażaleniowym bierze pod uwagę z urzędu (art. 378 §1 k.p.c. w zw. z art. 379 §2 k.p.c.).

Nieważność postępowania zgodnie z art. 379 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy m.in. strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany (pkt 2) czy też jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swoich praw (pkt 5).

Na wstępie wskazać należy, że pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 1 grudnia 2014 r. przez zawodowego pełnomocnika będącego adwokatem. Strona powodowa została oznaczona jako (...) spółka akcyjna w upadłości likwidacyjnej we W.. Pozew obejmował żądanie zasądzenia kwoty 52.339,54 zł jako nieuregulowanych należności z tytułu sprzedaży.

W dniu 23 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej ogłosił upadłość z możliwością zawarcia układu (...) spółki akcyjnej we W.

W dniu 1 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłej.

W dniu wniesienia pozwu w stosunku do strony powodowej ogłoszona była już upadłość likwidacyjna.

Z kolei przepis art. 144 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego stanowi, że jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu. Jednocześnie jego ustęp drugi stanowi, że postępowania, o których mowa w ust. 1, syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym.

Z dniem ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, na podstawie art. 75 Prawa upadłościowego i naprawczego, upadły traci natomiast prawo zarządu majątkiem oraz możliwość korzystania z niego (art. 75 ust. 1 pr.u.n.). O tym, jak kształtuje się pod względem podmiotowym postępowanie sądowe w razie ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego stanowi zacytowany wcześniej art. 144 pr.u.n., mający charakter normy procesowej. Legitymację syndyka określa się w nauce jako tzw. legitymację formalną (syndyk jest więc stroną w znaczeniu formalnym, procesowym), tzn. działa w postępowaniu we własnym imieniu. Natomiast stroną w znaczeniu materialnym, pomimo ogłoszenia upadłości, pozostaje upadły. On bowiem jest podmiotem stosunku prawnego, na tle którego wyniknął spór. Prowadzenie sporu przez syndyka odbywa się więc na rzecz upadłego. Użyte w art. 144 ust. 1 wyrażenie, iż postępowania dotyczące masy mogą być wszczęte i dalej prowadzone "jedynie" przez syndyka lub przeciwko niemu, oznacza, że upadły, będąc stroną w znaczeniu materialnym, pozbawiony jest legitymacji formalnej do występowania w tych postępowaniach (post. Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 r., sygn. akt V CZ 37/11, lex nr 898281).

Podstawienie syndyka w miejsce upadłego ma przy tym bezwzględny charakter (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r., sygn. akt III CSK 244/08, z dnia 19 stycznia 2012 r., sygn. akt IV CSK 206/11, z dnia 7 października 2004 r., sygn. akt IV CK 86/04). Oznacza to, że w procesie odnoszącym się do przedmiotu dotyczącego masy upadłości,

to syndyk uzyskuje status powoda albo pozwanego, a upadły go traci. Nie jest więc możliwe, wszczęcie procesu po dacie ogłoszenia upadłości przez samego upadłego. Oczywiście brak legitymacji formalnej upadłego nie jest równoznaczny z brakiem po jego stronie zdolności prawnej. Podzielić przy tym należy argumentację odnoszącą się do tego, że powyższa legitymacja dotyczy wyłącznie sytuacji, w której przedmiot procesu wchodzi w skład masy upadłościowej (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r. III CSK 244/08, z dnia 19 stycznia 2012 r. IV CSK 206/11, z dnia 7 października 2004 r. IV CK 86/04). Należy wskazać, że w orzecznictwie przyjmuje się, że postępowanie dotyczy masy upadłości lub przedmiotu wchodzącego w skład masy upadłości, jeżeli jego wynik mógłby mieć wpływ na stan masy upadłości i możliwość zaspokojenia się z niej przez wierzycieli upadłego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., sygn. akt IIICZP 2/ 06).

W orzecznictwie podnosi się też, że postępowanie dotyczy masy upadłości, jeżeli jego wynik mógłby mieć wpływ na stan masy upadłości i możliwość zaspokojenia się z niej. Do postępowań tych zalicza się postępowania, w których upadłemu przypada rola powoda jak i pozwanego, bez różnicy czy chodzi w nich o pozycje czynne czy bierne masy upadłości, jak też bez różnicy, czy sprawa jest sprawą o świadczenie, ukształtowanie lub ustalenie (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r., III CSK 244/08, lex nr 523687). Brzmienie przepisu art. 144 ust. 1 oznacza więc, iż wyłączona jest możliwość zainicjowania jakiegokolwiek postępowania rozpoznawczego z udziałem upadłego o mienie wymienione w cytowanym przepisie, co pozwala na wyciągnięcie wniosku, iż zachodzi przejściowy brak drogi sądowej (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30.03.1992 r. , III CZP 22/92, OSNC 1992/11/188). Zgodnie z art. 199 §1 pkt 1 k.p.c. sąd odrzuci pozew jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna.

Sąd Rejonowy pomimo występujących w treści pozwu, kolejnych pismach procesowych i w pełnomocnictwie nieścisłości w zakresie oznaczenia strony powodowej nie podjął czynności celem ustalenia zdolności strony powodowej oznaczonej jako (...) spółka akcyjna w upadłości likwidacyjnej we W. do wystąpienia z roszczeniem określonym w niniejszym pozwie. Po przekazaniu sprawy skoncentrowano się jedynie na kwestii umocowania. W tym względzie stwierdzić należy wprawdzie, że uwzględniająca zasadę pełnej kontynuacji elektronicznego postępowania upominawczego wykładnia art. 505³⁷ § 1 k.p.c., prowadzi do wniosku, że pozew wniesiony w sposób właściwy dla elektronicznego postępowania upominawczego, to jest drogą elektroniczną, odpowiadający wymaganiami formalnym przewidzianym w tym postępowaniu (art. 505³² k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. w zw. z art. 126 k.p.c. i art. 126¹ k.p.c.) wywołuje skutki procesowe, jakie ustawa łączy z wniesieniem pozwu, niemniej skoro czynność procesowa polegająca na wniesieniu pozwu nie jest czynnością, która podlegałaby powtórzeniu po przekazaniu sprawy sądowi właściwemu z elektronicznego postępowania upominawczego to istnienie legitymacji formalnej do występowania z określonym roszczeniem w danym postępowaniu sąd właściwy powinien sprawdzić niezależnie od etapu postępowania.

Opisane nieprawidłowości w ocenie Sądu Okręgowego przesądzają o występowaniu nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 2 oraz 5 k.p.c. Z tego względu należało stwierdzić nieważność postępowania i znieść postępowanie w sprawie na podstawie art. 386 §2 w zw. z art. 379 §2 k.p.c. od momentu przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Szczecinie oraz przekazać mu sprawę do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności powinien podjąć czynności celem ustalenia zdolności sądowej i procesowej strony, zweryfikować umocowanie pełnomocnika strony powodowej do działania w sprawie, a następnie rozważyć odrzucenie pozwu bądź nadanie sprawie dalszego biegu.

Na podstawie art. 108 §2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego należało pozostawić Sądowi Rejonowemu.

SSO Piotr Sałamaj SSO Patrycja Baranowska SSO Agnieszka Woźniak

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)(...)(...)

4. (...)